

JARMILE HÁSKOVÉ K ŽIVOTNÍMU JUBILEU

PhDr. Jarmila Hásková, CSc., rodačka z Hradce Králové (29. I. 1936), je žačkou profesorů Václava Husy a Františka Kavky na filozoficko-historické fakultě Karlovy univerzity, kde v roce 1959 promovala. V tomtéž roce nastoupila do numizmatického oddělení Národního muzea, kde pracovala jako odborná a vědecká pracovnice, později jako jeho vedoucí. Dr. Hásková zůstala Národnímu muzeu věrná – působí zde již 48 let.

Vědecká práce dr. Háskové je dokumentována řadou publikací knižních a časopiseckých, a úspěšnými vystoupeními na přednáškách v Drážďanech, Berlíně, Curychu, Norimberku, Lucemburku, ve švédské Sigtuně, či nověji v Kazani. Účast na velkých mezinárodních kongresech jí však nebyla nikdy před rokem 1989 státními orgány povolena.

Badatelský zájem dr. Háskové se soustředil na období raného středověku, kde řešila řadu specifických otázek denárové měny – činnost vysehradské mincovny, problematiku slavníkovského mincování, původ Emmy Reginy, projevy státní ideologie na nejstarších českých mincích, insignie a podobu prvního českého krále Vratislava I., ikonografii českých a nejstarších chebských mincí, počátky českého mincování a řadu dalších témat.

Nemenší pozornost věnovala dr. Hásková období pozdního středověku, kde především věk jagellonský a Kutná Hora zůstaly doménou jejího trvalého zájmu. Zde také plně uplatnila a rozvinula své profesionální školení historika hospodářských dějin v řadě studií věnovaných ekonomickému vývoji druhé poloviny 15. století. Z metodického hlediska byla její nová interpretace knih kšaftů významným přínosem pro poznání sociální struktury i kulturního vývoje českého města, stejně jako datování zlomku mincovních register z doby Jiřího z Poděbrad a využití písemných pramenů jako časových mezníků pro sestavení chronologie jagellonských grošů. Sem lze zařadit i první edici grošových ražeb Chaurovy sbírky jako základ budoucího korpusu českých mincí i odborná zpracování četných náleзовých celků, včetně historizujících pohledů do jednotlivých regionů (především západních Čech).

Nedílnou součástí odborné činnosti Jarmily Háskové byly desítky přednášek, které proslavila na konferencích, sympoziích, numizmatických setkáních a dalších akcích pořádaných v Československé a České republice. Vzpomenout je třeba i její pedagogickou činnost, např. na Karlově univerzitě, Vyšší odborné škole informatiky nebo uměleckopřemyslových školách.

Uspěla také jako popularizátorka oboru v rozhlasu a televizi, kde veřejnost zaujala svým vyprávěním o pokladech

numizmatiky v Národním muzeu, své životní cestě a dalšími tématy. Rovněž se podílela jako odborný poradce na dokumentárních historických filmech, z nichž je třeba připomenout alespoň dva, vytvořené ve spolupráci s režisérem dr. J. Jahnem, o jagellonské Kutné Hoře (Klenot království) a o Jiřím z Poděbrad (Král dvojího lidu).

Byla autorkou a iniciátorkou řady výstav doma i v zahraničí. S kolektivem pracovníků numizmatického oddělení vytvořila v 80. letech expozici o dějinách peněz na našem území, která vzbudila zasloužený obdiv zahraničí, včetně katalogu v cizojazyčných verzích.

Řadu let organizovala v Národním muzeu jarní a podzimní cykly numizmatických přednášek, jednou ročně vždy s besedou a prezentací díla předního českého medailéra. Organizováním přednášek proslavených zahraničními hosty seznámila i širokou veřejnost s řadou evropských numizmatiků a historiků z Velké Británie, Německa, Lucemburska, Švýcarska, Rakouska, Maďarska, Polska a Ruska.

Za významnou lze označit dlouholetou přátelskou spolupráci dr. Háskové s Národní bankou, Asociací umělců medailérů, v níž iniciovala podepsání smlouvy o její spolupráci s Národním muzeem, a řadou dalších kulturních a vědeckých institucí doma i v zahraničí.

Časově velmi náročná byla spolupráce dr. Háskové především s Numismatickou společností československou (dnešní Českou numismatickou společností), kde pracovala v řadě funkcí (předsedkyně ediční komise, místopředsedkyně). Po celých třicet let si úspěšně vedla jako redaktorka časopisu Numismatické listy, vydávaného společně Národním muzeem a Českou numismatickou společností. Udržela jejich vysokou odbornou úroveň, zajistila jejich plynulé vydávání a od roku 2002 i jejich novou grafickou úpravu.

Není příliš známo, že dr. Hásková řadu let pracovala jako zástupce ředitele Historického muzea - Národního muzea a byla členkou vědecké rady ředitele Národního muzea. Dvacet osm let vedla numizmatické oddělení, které v 80. letech „přežilo“ hloubkovou revizi Výboru lidové kontroly, vyvolanou udáním. V 90. letech pak konsolidovala personální stav oddělení, dokončila úpravy depozitáře podle stávajících předpisů, řídila přestěhování mimopražských depozitářů do nové budovy v Terezíně, a především vracela zkonfiskovaný majetek v rámci restitucí soukromníkům a církevním institucím. Pro Národní muzeum se jí podařilo získat v této době i mimořádné celky – unikátní soubor ruských mincí z proslulé Prokopovy sbírky, známou Měříčkovu faleristickou sbírku, bezesporu jeden z největších darů do fondů Národního muzea ve 20. století, a další. Cíleně budovala kolekci moderní české medaile, jedné

Prom. hist. Jarmila Hásková krátce po nástupu do Národního muzea, počátkem 60. let 20. století. Foto Jindřich Marco.

z největších v našich zemích, a do roku 1992 se organizačně podílela na vydávání medailí Národního muzea. Jako členka komise Kanceláře prezidenta České republiky pro posuzování návrhů na státní vyznamenání uskutečnila jejich první prezentaci v Panteonu Národního muzea roku 1994.

Konečně je nutno vyzdvihnout vždy noblesní jednání paní doktorky a vstřícnost k veřejnosti v duchu starých muzejních tradic. Odrazilo se to zejména v metodické pomoci českým muzeím, kterým určovala numizmatické materiály, v přípravě výstav i expozic a v další odborné činnosti.

Závěrem je třeba připomenout, že dr. Háskové, jež je čestnou členkou Historického institutu Velkovévodství Lucemburského a české Asociace umělců medailérů a jež byla jmenována členem korespondentem Rakouské numizmatické společnosti, vyjádřil u příležitosti životního jubilea mimořádnou poctu i rodný Hradec Králové. Stříbrné vyznamenání za celoživotní badatelský přínos přijala dr. Hásková z rukou hradeckých numizmatiků v květnu roku 2006.

Jiří Horáček

Für Jarmila Hásková zu ihrem Lebensjubiläum

PhDr. Jarmila Hásková, CSc., wurde in der Stadt Königgrätz/Hradec Králové geboren (29. 1. 1936). Sie war Schülerin der Professoren Václav Husa und František Kavka an der philosophisch-historischen Fakultät der Karlsuniversität in

Prag, wo sie auch im Jahr 1959 promovierte. In demselben Jahr wurde sie Mitglied der numismatischen Abteilung des Nationalmuseums, wo sie als Fach- und Wissenschaftsmitarbeiterin und später als Leiterin der Abteilung arbeitete. Die wissenschaftliche Arbeit von Dr. Hásková ist in einer ganzen Reihe der Publikationen in Büchern sowie in Zeitschriften dokumentiert, weiter durch erfolgreiche Teilnahme an Vorträgen in Dresden, Berlin, Zürich, Nürnberg, Luxemburg, in Sigtuna in Schweden und später auch in Kasan. Die Teilnahme an großen internationalen Kongressen wurde ihr aber vor dem Jahr 1989 von den staatlichen Organen nie erlaubt.

Das Forschungsinteresse von Dr. Hásková hat sich auf die Periode des frühen Mittelalters konzentriert, wenn sie an der Lösung einer ganzen Reihe von spezifischen Problemen der Denarius-Währung arbeitete – die Tätigkeit der Münzstätte in Vyšehrad, Probleme der Münzprägung der Dynastie von Slavník, der Ursprung von Emma Regina, Äußerungen der staatlichen Ideologie auf den ältesten Münzen aus Böhmen, Insignien und Aussehen des ersten Königs Böhmens Vratislav I., Ikonographie der böhmischen und ältesten Münzen aus der Stadt Eger/Cheb, Anfänge der Münzprägung in Böhmen, und eine ganze Reihe von weiteren Themen.

Eine nicht geringere Aufmerksamkeit widmete Dr. Hásková der Zeitperiode des späten Mittelalters, wo besonders die Periode der Jagellonen-Dynastie und die Stadt Kuttenberg/Kutná Hora die Domäne ihres dauerhaften Interesses blieben. In diesem Bereich hat sie auch ihre Fachbildung als Historiker der Wirtschaftsgeschichte voll geltend gemacht, und zwar in einer Reihe von Studien, die sich mit der wirtschaftlichen Entwicklung der zweiten Hälfte des 15. Jahrhunderts befasst haben. Aus dem methodischen Gesichtspunkt war ihre neue Interpretation der Bücher der Testamente ein wichtiger Beitrag zur Erkenntnis der sozialen Struktur und der Kulturentwicklung der Stadt in Böhmen, und dasselbe gilt für die Datierung des Fragmentes der Münzregister aus der Zeit von Georg von Podiebrad, und die Anwendung der schriftlichen Quellen als Zeitgrenzsteine für die Zusammenstellung der Chronologie der Groschen der Jagellonen-Dynastie. Eingegliedert in diese Kategorie kann auch die erste Edition der Groschen aus der Chaura-Sammlung werden, als der Grundstein des zukünftigen Korpus der Münzen aus Böhmen, sowie die Fachbearbeitungen von vielen Funden, einschließlich der historischen Einsichten in die einzelnen Regionen (hauptsächlich Westböhmen).

Ein wesentlicher Bestandteil der Fachtätigkeit von Jarmila Hásková waren Dutzende Vorträge auf Konferenzen, Symposien, bei Zusammentreffen der Numismatiker und bei anderen Veranstaltungen in der Tschechoslowakischen Republik und der Tschechischen Republik. Es sollte auch ihre pädagogische Tätigkeit erwähnt werden, zum Beispiel an der Karlsuniversität, der Hochschule für Informatik oder an Kunstgewerbeschulen.

Sie war auch erfolgreich bei Popularisierung der Numismatik in Rundfunk und Fernsehen, wo sie die Öffentlichkeit mit ihren Informationen über die numismatischen Schätze im Nationalmuseum, über ihre Lebenslaufbahn und mit anderen Themen gefesselt hat.

Sie beteiligte sich auch als Fachberater an historischen Dokumentarfilmen, von denen mindestens zwei erwähnt werden sollten, die in Zusammenarbeit mit dem Regisseur Dr. J. Jahn gedreht wurden – über die Stadt Kuttenberg/ Kutná Hora in der Zeit der Jagellonen-Dynastie (Klenot království /Juwel des Königreiches/) und über Georg von Podiebrad (Král dvojího lidu /König von zwei Völkern/).

Sie war die Autorin und sie initiierte eine ganze Reihe der Ausstellungen im Inland sowie im Ausland. Mit dem Kollektiv der Mitarbeiter der numismatischen Abteilung hat sie in den 80er Jahren eine Ausstellung über die Geschichte des Geldes auf dem Territorium Böhmens vorbereitet, die verdiente Bewunderung im Ausland erntete, einschließlich des Katalogs in fremdsprachigen Versionen.

Viele Jahre hat sie im Nationalmuseum im Frühling und Herbst Zyklen der numismatischen Vorträge organisiert, und einmal im Jahr immer mit Gesprächen und Präsentation des Werkes eines bedeutenden tschechischen Medailleurs. Durch Organisation der Vorträge der ausländischen Gäste informierte sie auch die breite Öffentlichkeit über viele europäische Numismatiker und Historiker aus Großbritannien, Deutschland, Luxemburg, der Schweiz, Österreich, Ungarn, Polen und Russland.

Als wichtig kann auch ihre langjährige und freundliche Zusammenarbeit mit der Nationalbank, mit der Assoziation der Künstler-Medailleure, in der sie Unterzeichnung der Verträge über Zusammenarbeit mit dem Nationalmuseum initiierte, und mit vielen anderen Kultur- und Wissenschaftsinstitutionen im Inland und Ausland bezeichnet werden.

Zeitlich sehr anspruchsvoll war die Zusammenarbeit von Dr. Hásková besonders mit der Numismatischen Gesellschaft der Tschechoslowakei (heute die Tschechische Numismatische Gesellschaft /Česká numismatická společnost), wo sie in einer Reihe der Funktionen arbeitete (Vorsitzende der Herausgabekommission, Stellvertreterin). Ganze dreißig Jahre arbeitete sie erfolgreich als Redakteurin der Zeitschrift Numismatické listy, die in Zusammenarbeit des Nationalmuseums und der Tschechischen Numismatischen Gesellschaft herausgegeben wird. Sie hat ein hohes Fachniveau der Zeitschrift beibehalten, sie hat die ununterbrochene Herausgabe der Zeitschrift organisiert, und seit dem Jahr 2002 hat sie auch die neue graphische Gestaltung der Zeitschrift eingeführt.

Es ist nicht allgemein bekannt, daß Dr. Hásková viele Jahre als Stellvertreterin des Direktors des Historischen Museums des Nationalmuseums arbeitete und sie war Mitglied des Wissenschaftsrates des Direktors des Nationalmuseums. Acht und zwanzig Jahre hat sie die numismatische Abteilung geleitet, die in den 80er Jahren eine als Folge der Anzeige durchgeführte Detailrevision des Ausschusses für Volkskontrolle „überlebte“. In den 90er Jahren konsolidierte sie dann das Personal der Abteilung, sie beendete die Adaptationen des Depotraumes nach den gültigen Vorschriften, sie organisierte die Umziehung der Depoträume außer Prag in das neue Gebäude in der Theresienstadt/Terezín, und vor allem hat sie das konfiszierte Eigentum im Rahmen der Restititionen den Privatpersonen und Kircheninstitutionen zurückgegeben. Für das Nationalmuseum konnte sie in dieser Zeit auch außerordentliche Gegenstände gewinnen – die einzigartige

Sammlung der russischen Münzen aus der berühmten Prokop-Sammlung, die bekannte Sammlung der Orden und Auszeichnungen von Václav Měřička, ohne Zweifel eine der größten Gaben in die Sammlungen des Nationalmuseums im 20. Jahrhundert, und viele andere. Zielbewußt hat sie die Sammlung der modernen tschechischen Medaille aufgebaut, die eine der größten in der Tschechischen Republik ist, und seit dem Jahr 1992 beteiligte sie sich an der Organisation der Herausgabe der Medaillen des Nationalmuseums. Als Mitglied der Kommission der Kanzlei des Präsidenten der Tschechischen Republik für Auswertung der Entwürfe der Staatsauszeichnungen organisierte sie im Jahr 1994 die erste Präsentation dieser Entwürfe im Pantheon des Nationalmuseums.

Und nicht zuletzt muß das vornehme Auftreten von Dr. Jarmila Hásková und ihre freundliche Zusammenarbeit mit der Öffentlichkeit im Rahmen der alten Museumstraditionen hervorgehoben werden. Dies zeigte sich besonders in der methodischen Hilfe den tschechischen Museen, für die sie numismatisches Material bestimmte, sowie bei der Organisation der Ausstellungen und sie war behilflich auch in weiterer Facharbeit.

Zum Schluß soll noch erwähnt werden, daß Dr. Jarmila Hásková, Ehrenmitglied des Historischen Instituts des Großherzogtums Luxemburg, der Assoziation der Künstler-Medailleure, und Korrespondent-Mitglied der Österreichischen Numismatischen Gesellschaft zum ihrem

PhDr. Jarmila Hásková, CSc., jako vedoucí numizmatického oddělení Národního muzea, na počátku 80. let 20. století. Foto Antonín Bláha.

Lebensjubiläum auch von ihrer Geburtsstadt Königgrätz/Hradec Králové eine große Ehre erhielt. Die silberne Auszeichnung für ihre lebenslangen Beiträge zu der Forschungsarbeit hat Dr. J. Hásková aus den Händen der

Numismatiker in Königgrätz/Hradec Králové im Mai 2006 übernommen.

Jiří Horáček

Übersetzt von Bořivoj Vančura